

ساختار کتاب

کتاب شب امتحان عربی، زبان قرآن (۳) دوازدهم انسانی از ۴ قسمت اصلی تشکیل شده است که به صورت زیر است:

(۱) **آزمون‌های نوبت اول:** آزمون‌های شماره ۱ تا ۴ این کتاب مربوط به مباحث نوبت اول است که خودش به دو قسمت تقسیم می‌شود:

الف) آزمون‌های طبقه‌بندی شده: آزمون‌های شماره ۱ و ۲ را درس به درس طبقه‌بندی کرده‌ایم؛ بنابراین شما به راحتی می‌توانید پس از خواندن هر درس از درس‌نامه، تعدادی سؤال را بررسی کنید. حواستان باشد این آزمون‌ها، ۲۰ نمره‌ای و مثل یک آزمون کامل هستند. در کنار سؤال‌های این آزمون‌ها نکات مشاوره‌ای نوشته‌ایم. این نکات به شما در درس خواندن قبل از امتحان و پاسخگویی به آزمون در زمان امتحان کمک می‌کند.

ب) آزمون‌های طبقه‌بندی نشده: آزمون‌های شماره ۳ و ۴ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم تا دو آزمون نوبت اول مشابه آزمون‌های شما را که معلمان از شما خواهد گرفت، ببینید.

(۲) **آزمون‌های نوبت دوم:** آزمون‌های شماره ۵ تا ۱۲ از کل کتاب و مطابق امتحان پایان سال طرح شده‌اند. این قسمت هم، خودش به ۲ بخش تقسیم می‌شود:

الف) آزمون‌های طبقه‌بندی شده: آزمون‌های شماره ۵ تا ۸ را که برای نوبت دوم طرح شده‌اند هم طبقه‌بندی کرده‌ایم. با این کار باز هم می‌توانید پس از خواندن هر درس، تعدادی سؤال مرتبط را پاسخ دهید. هر کدام از این آزمون‌ها هم، ۲۰ نمره دارند؛ در واقع در این بخش، شما ۴ آزمون کامل را می‌بینید. این آزمون‌ها هم نکات مشاوره‌ای دارند.

ب) آزمون‌های طبقه‌بندی نشده: آزمون‌های شماره ۹ تا ۱۲ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم؛ پس، در این بخش با ۴ آزمون نوبت دوم، مشابه آزمون پایان سال مواجه خواهید شد.

(۳) **پاسخ‌نامه تشریحی آزمون‌ها:** در پاسخ تشریحی آزمون‌ها تمام آنچه را که شما باید در امتحان بنویسید تا نمره کامل کسب کنید، برایتان نوشته‌ایم.

(۴) **درس‌نامه کامل شب امتحانی:** این قسمت برگ برنده شما نسبت به کسانی است که این کتاب را نمی‌خوانند (🙄) در این قسمت تمام آنچه را که شما برای گرفتن نمره عالی در امتحان عربی، زبان قرآن (۳) نیاز دارید، تنها در ۱۱ صفحه آورده‌ایم، بخوانید و لذتش را ببرید!

یک راهکار: موقع امتحان‌های نوبت اول می‌توانید از سؤال‌های درس‌های اول تا سوم آزمون‌های ۵ تا ۸ هم استفاده کنید.

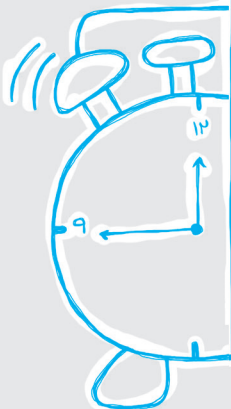
فهرست

شماره صفحه

نوبت	آزمون	پاسخ‌نامه
اول	۳	۳۲
اول	۶	۳۳
اول	۸	۳۴
اول	۱۰	۳۵
دوم	۱۲	۳۷
دوم	۱۵	۳۸
دوم	۱۸	۳۹
دوم	۲۱	۴۰
دوم	۲۴	۴۱
دوم	۲۶	۴۲
دوم	۲۸	۴۳
دوم	۳۰	۴۴

۴۶

درس‌نامه توپ برای شب امتحان

شماره	kheilisabz.com	زمان آزمون: ۱۰۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	عربی، زبان قرآن (۳)	
نمره	آزمون شماره ۱			ردیف	
درس اول					
۰/۵	باید کلمات متن درس و تمرین‌ها رو با دقت بخونید. کلمات درس نامه هم کمک خوبی.	۱ تَرْجِمِ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا حَظٌّ. الف) الْأَيْنَاءُ، أَيْدَالُ الْآبَاءِ. ب) وَضَعْتُ اللَّحْمَ فِي السَّاحَةِ وَ أَكَلَهُ الْقِطُّ.			۱
۰/۲۵	جدول جمع مکسر درس نامه رو خوب بخونید.	۲ أَكْتُبُ مُفْرَدَ الْكَلِمَةِ الَّتِي تَحْتَهَا حَظٌّ. الْيَوْمَ رَجَعَتْ أَجْرَامُ الشُّهَدَاءِ مِنَ الْخَرْبِ الْمَفْرُوضَةِ.			۲
۰/۵	از ترجمه فعل‌ها شروع کنید و بعد به سایر اجزای جمله بپردازید.	۳ اِنتَخِبِ التَّرْجَمَةَ الصَّحِيحَةَ. الف) «وَلَا يَخْرُتُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا» ☐ (۱) سخنشان تو را غمگین نمی‌کند؛ زیرا همه ارجمندی را خدا دارد. ☐ (۲) گفتارشان تو را نباید اندوهگین کند؛ زیرا ارجمندی همه برای خداست. ب) «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَانَهُمْ بَنِيَانٌ مَرْصُوضٌ» ☐ (۱) همانا خداوند کسانی را که در راهش گروهی می‌جنگند دوست می‌دارد. گویا آن‌ها ساختمانی استوار است. ☐ (۲) قطعاً خداوند هر کسی را که در مسیرش گروهی جنگ کرده است دوست می‌دارد. انگار آن‌ها ساختمان استوار هستند.			۳
۰/۵ ۰/۵ ۰/۵	۴ تَرْجِمِ الْعِبَارَاتِ حَسَبَ قَوَاعِدِ «لَا النَّافِيَةَ لِلْجَنَسِ» ثُمَّ عَيِّنِ اسْمَهَا. الف) «... لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا ...» ب) لَا لِبَاسٍ أَجْمَلُ مِنَ الْعَافِيَةِ. ج) لَا كَنْزٌ أَغْنَى مِنَ الْقَنَاعَةِ.				۴
۱ ۱ ۱ ۱	دقت کنید این سوالات دو بخش دارد، اول ترجمه جمله، بعد پیدا کردن اسم و خبر مرفوع مشبّهة بالفعل.	۵ تَرْجِمِ الْعِبَارَاتِ حَسَبَ قَوَاعِدِ «الْخُرُوفِ الْمَشْبَهَةِ بِالْفِعْلِ» ثُمَّ عَيِّنِ اسْمَهَا وَ خَبَرَهَا. الف) «إِنَّا جَعَلْنَا قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ» ب) يَا مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ، لَيْتَكَ تُرْسِلُ إِمَامَ عَصْرِنَا حَتَّى يُعِينَنَا فِي الْحَيَاةِ. ج) اِنتَبِهُوا! لَعَلَّ عِظَامَ رِجْلِكُمْ يُكْسَرُ فِي مُسَابَقَاتِ كُرَةِ الْقَدَمِ.			۵
۰/۷۵	۶ عَيِّنِ اسْمَ الْفَاعِلِ وَ اسْمَ الْمَفْعُولِ وَ اسْمَ الْمُبَالَغَةِ. الف) «إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيْعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ» ب) يَا رِذَاقَ كُلِّ مَرْزُوقٍ وَ يَا مَالِكَ يَوْمَ الدِّينِ.				۶
۰/۷۵	۷ عَيِّنِ نَوْعَ «لَا» فِي كُلِّ الْعِبَارَاتِ. الف) لَا تَجْتَمِعُ خَصْلَتَانِ فِي مُؤْمِنٍ: الْبُخْلُ وَ الْكُذْبُ. ب) لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ. ج) «... رَبَّنَا وَ لَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ ...»				۷
۰/۵	۸ عَيِّنِ الْجُمْلَةَ الصَّحِيحَةَ وَ عَيِّرِ الصَّحِيحَةَ حَسَبَ الْحَقِيقَةِ وَ الْوَاقِعِ * ✓ الف) التَّفَاخُرُ بِالنَّسَبِ مَحْمُودٌ..... ب) طَالِبُ الْعِلْمِ بَيْنَ الْجُهَالِ يُشْبِهُ الْمَيِّتَ.....				۸
درس دوم					
۰/۲۵	۹ أَكْتُبُ مُفْرَدَ الْكَلِمَةِ الَّتِي تَحْتَهَا حَظٌّ. فَسَدَ الْأَفْ الْأَطْنَانِ مِنَ الْحُبُوبِ.				۹
۱/۵	اول تلاش کن کلمه‌هایی که ترجمه نشده را پیدا کنی و زیر آن‌ها فقط بکشی و بعد با تمرکز و کمی هم درس زدن، جای خالی رو پر کن.	۱۰ كَتَلِ الْفَرَاغَاتِ فِي التَّرْجَمَةِ الْفَارْسِيَّةِ. الف) يَسْتَفِيدُ الْمُهَنْدِسُونَ مِنَ الدِّينَامِيَةِ لِحَفْرِ الْأَنْفَاقِ وَ شَقِّ الْقَنْوَاتِ وَ إِنْشَاءِ الطَّرِيقِ. مهندسان از دینامیت برای کندن و کانال‌ها و راه‌ها استفاده می‌کنند. ب) تَعَوَّدُ بِاللَّهِ مِنْ سُبَاتِ الْعَقْلِ وَ قُبْحِ الرِّئَالِ وَ بِهِ تَسْتَعِينُ. از خرد و زشتی به خدا پناه می‌بریم و از او			۱۰

شماره	kheilisabz.com	زمان آزمون: ۱۰۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	عربی، زبان قرآن (۳)
نمره	نوبت اول پایه دوازدهم دوره متوسطه دوم			آزمون شماره ۱
۱ ۱ ۱	فقط در ترجمه حال کمی بیشتر دقت کن.			۱۱ عَيْنِ «الحال» ثُمَّ تَرْجِمُ الْعِبَارَاتِ عَلَى حَسَبِ قَوَاعِدِ «الحال». (الف) تَفَحَّصْ تِلْكَ الطَّبِيبَةَ الْمَرِيضَاتِ وَ هُنَّ مُضْطَّرَبَاتٌ. (ب) عَرَفْتُ سَاكِنِي هَذِهِ الْقَرْيَةَ وَ هُمْ يَزْرَعُونَ الرُّزَّ. (ج) أَيَّتُهَا الْوَالِدَةُ؛ عَلَّمِي سِيرَةَ حَسَنَةَ إِلَى طِفْلِكَ مُحَبَّةً عَلَيْهِمَا.
۰/۷۵	من اگر های شما باشم از نقش (المقل الإعرابی) شروع می کنم.			۱۲ عَيْنِ الصَّحِيحِ فِي التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ وَ الْمَحَلِّ الإِعْرَابِيِّ لِمَا أُشِيرَ إِلَيْهِ بِحَطِّ ﴿ يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً ﴾ (الف) الْمُطْمَئِنَّةُ: ☐ (۱) اسم، مؤنث، معرفه، مفرد / صفت ☐ (۲) مؤنث، نکره، جمع مکسر / صفت برای «الأنف» ☐ (۳) اسم، مفرد، معرفه / مضاف الیه (ب) ارْجِعِي: ☐ (۱) فعل ماضی، ثلاثی مزید، سوم شخص مؤنث / فاعل آن «أنت» ☐ (۲) ثلاثی مجرد - مؤنث - دوم شخص / فاعل آن «رَبِّ» ☐ (۳) فعل امر - دوم شخص - مفرد - ثلاثی مجرد / فاعل آن «ی» (ج) رَاضِيَةً: ☐ (۱) اسم، معرفه، مذکر، مفرد / مفعول ☐ (۲) اسم، مؤنث، مفرد، نکره / صفت برای «رَبِّ» ☐ (۳) مفرد، مؤنث، نکره / حال
۰/۵				۱۳ ضَعَّ فِي الْمُرْبَعِ الْعَدَدَ الْمُنَاسِبَ «كَلِمَةً وَاحِدَةً زَائِدَةً». (۱) أَلطِّين ☐ حَسْرَةً تَأْكُلُ الْمَحَاصِلَ الزَّرَاعِيَّةَ وَ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَقْفَرَ مِشْرًا وَاجِدًا. (۲) جِزَاءُ الْأَمَانِ ☐ ثَرَابٌ مُخْتَلِطٌ بِالْمَاءِ، وَ قَدْ يُسَمَّى بِذَلِكَ وَ إِنْ زَالَتْ عَنْهُ الرُّطُوبَةُ. (۳) الْجِرَادَةُ
۱				۱۴ اُكْتُبْ فِي الْفَرَاغِ حَالًا مُنَاسِبًا. (الف) قُمْتُ لِاحْتِرَامِ أَبِي ثُمَّ جَلَسْتُ. (☐ الْمُتَبَسِّمُ - ☐ مُؤَدِّبًا - ☐ تَشِيْطِيْنَ) (ب) اِهْتَمَّ الشُّبَّانُ بِنِهَايَةِ الْوَطَنِ (☐ مُجِبَّةٌ - ☐ مُجِيبِيْنَ - ☐ الْمُجِيبُونَ) (ج) يُرِيدُ أَقْرِبَاؤُنَا أَنْ يُسَافِرُوا إِلَى مَشْهَدِ الْقَطَارِ. (☐ وَ هِيَ رَاكِبَةٌ - ☐ وَ أَنْتُمْ تَرْكَبُونَ - ☐ وَ هُمْ يَرْكَبُونَ) (د) تَعْيِشُ هَاتَانِ الْمَرَاتَانِ عَلَى اللَّهِ فِي حَيَاتِهِمَا. (☐ الْمُتَوَكَّلَةُ - ☐ مُتَوَكِّلَتِيْنَ - ☐ مُتَوَكَّلُونَ)
۰/۵	فوندرن ڤرول مترادف و متضاد درس نامه لازم و ضروريه.			۱۵ اُكْتُبْ فِي الْفَرَاغِ الْكَلِمَتَيْنِ الْمُتَرَادِفَتَيْنِ وَ الْكَلِمَتَيْنِ الْمُتَضَادَّتَيْنِ. الْفَسِيلَةَ - رَاحَ - رَجَا - الْغَرَسَ - جَاءَ - الْفَرِيْسَةَ ..... = ... ≠
۰/۲۵				۱۶ عَيْنِ الْكَلِمَةِ الْغَرِيبَةِ فِي الْمَعْنَى. ☐ الْيَافِعِ ☐ الطِّفْلِ ☐ الْمُعَزَّزِ ☐ الشَّيْخِ
۱ ۱	فعل مهم ترین رکن یک جمله است، پس به ترجمه آن و قواعد مربوط به ترجمه ها قوت دقت کن.			۱۷ تَرْجِمِ هَاتَيْنِ الْجُمْلَتَيْنِ. (الف) لَمْ يَبْلُغْ إِلَىٰ أَهْدَافِهِ فِي حَيَاتِهِ إِلَّا الدَّوْبُ. (ب) ﴿ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ... ﴾
۰/۵				۱۸ كَمَلِ الْفَرَاعِيْنَ فِي التَّرْجَمَةِ الْفَارْسِيَّةِ. الْعَدُوُّ الْقَطُّ وَ عَلِيْظُ الْقَلْبِ يَقْتُلُ النَّاسَ فِي فِلَسْطِيْنَ. دشمن و مردم را در فلسطین می کشد.

کھیل سبز	kheilisabz.com	زمان آزمون: ۱۰۰ دقیقہ	رشته: ادبیات و علوم انسانی	عربی، زبان قرآن (۳)
نمبره	نوبت اول پایہ دوازدہم دورہ متوسطہ دوم		آزمون شماره ۱	
۱	ترکیبی عین الکلمات المناسبہ لتکمیل الفراغات «کلمتان زائدتان». رداء - الأهون - بُنيان مَرصوص - جَلب - طين - أنفُس الف) أقولُ لِتلاميذِي دائماً: اعْتَمِدُوا عَلَيَّ كُمْ الْآنَ. ب) حُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ ج) الْمُؤْمِنُونَ قَائِمُونَ أَمَامَ الْأَعْدَاءِ، لَ د) لَيْسَ الدُّكْتُورُ هُوَ الْأَبِيْضُ عِنْدَ زِيَارَةِ الْمَرْضَى.		۱۹	۲۰
۰/۷۵	مواستون به نوع فعل، صیغہ فعل و بقیہ ریزہ کاری ها باشه. تَرْجِمِ الْأَفْعَالَ الَّتِي تَحْتَهَا حُطُّ. الف) لَنْ يُكْرِمَ النَّاسُ يَافِعًا قَطًّا. ب) عِنْدَمَا دَخَلَ عَلَيَّ ﷺ فِي الْمَسْجِدِ اجْلَسَهُ النَّبِيُّ ﷺ عِنْدَهُ. ج) كُلُّ وَعَاءٍ يَضِيْقُ بِمَا جُعِلَ فِيهِ إِلَّا وَعَاءَ الْعِلْمِ؛ فَإِنَّهُ يَتَّسِعُ.		۲۰	۲۰
۲۰	جمع نمرات		موفق باشید	

شماره	kheilisabz.com	زمان آزمون: ۱۰۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	عربی، زبان قرآن (۳)
نمره	آزمون شماره ۹			ردیف
۱	الف) مهارت واژه‌شناسی (۲ نمره) تَرْجِمِ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا حَطًّا. لَا يَسْتَفِيدُ الْمُرَارِعُ مِنَ الْأَسْمِدَةِ الْحَمَضِيَّةِ فِي الْبُسْتَانِ لِأَنَّ هَذَا الْعَمَلَ مَهْدَدٌ لِلْمَحَاصِلِ.			۱
۰/۵	اُكْتُبْ فِي الْفَرَاغِ الْكَلِمَتَيْنِ الْمُتَرَادِفَتَيْنِ وَالْكَلِمَتَيْنِ الْمُتَضَادَّتَيْنِ. (كَلِمَتَانِ زَائِدَتَانِ) حَصَلَ عَلَيَّ - أَلْفَمَ - تُجِبُّ - أَلْمَرَحَ - كَسَبَ - تَكْرَهُ = ≠			۲
۰/۲۵	عَيَّنِ الْكَلِمَةَ الْغَرِيبَةَ فِي الْمَعْنَى. ☐ السُّهول ☐ التَّلَال ☐ الدَّوُوب ☐ الْحُقُول			۳
۰/۲۵	اُكْتُبْ جَمْعَ الْكَلِمَةِ الَّتِي تَحْتَهَا حَطًّا. لَجَأَ الْفَرَحُ إِلَى أُمِّهِ مِنْ حَوْفِ الْقِطِّ.			۴
۱/۲۵ ۱ ۰/۷۵ ۱ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۷۵ ۰/۷۵ ۰/۵ ۰/۵	ب) مهارت ترجمه به فارسی (۹ نمره) تَرْجِمِ هَذِهِ الْجُمْلَةَ. الف) ﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِي﴾ ب) اِسْتَقْبَحَ مِنْ نَفْسِكَ مَا تَسْتَقْبِحُهُ مِنْ غَيْرِكَ. ج) الْاِكْتِثَارُ فِي كُلِّ شَيْءٍ اَمْرٌ قَبِيحٌ. د) لِمَاذَا اُسْرَعْتَ اِلَى مَا دُبَّتْ لَمْ تُدْعَ اِلَيْهَا؟ هـ) لَا بُعْدَ اَصْعَبُ مِنْ بُعْدِ الْاَمِّ مِنْ طِفْلِهَا الصَّغِيرِ. و) اُرِيدُ اَنْ اَذْهَبَ اِلَى الْمَطْعَمِ لَيْتَهُ يَفْتَحُ الْاَنَ. ز) جَاءَ سَائِقُ سَيَّارَةِ الْاَجْرَةِ وَهُوَ كَانَ يَتَحَدَّثُ بِجَوَّالِهِ. ح) عِنْدَمَا شَاهَدَتْ حَلْقَ اللّٰهِ اَمْتَتْ بِه اِيْمَانَ الْمُؤْمِنِيْنَ. ط) يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ تَسْبِيحًا. ي) يَا بَنِيَّ! اِكْرَهُ لَهٗ مَا تَكْرَهُ لِنَفْسِكَ.			۵
۰/۵	اِنتَخِبِ التَّرْجَمَةَ الصَّحِيحَةَ. الف) رَجَعَ الْاَبُ مِنَ السَّفَرِ وَقَبِلَ اَوْلَادَهُ اِلَّا بِنْتَهُ. ☐ پدر از سفر بازگشت و فرزندانش جز دخترش را بوسید. ☐ پدر از مسافرت برگشت و همه فرزندان به جز دخترش او را بوسیدند. ب) كَانَ النَّبِيُّ شَدِيدَ التَّلَعُّبِ بِأَخْتِهِ فِي صَغَرِهِ. ☐ بسیاری از وابستگی‌های خواهر پیامبر ﷺ در بچگی اش بود. ☐ پیامبر ﷺ در بچگی اش، به خواهرش بسیار وابسته بود.			۶
۱	كَمَلِ الْفَرَاغَاتِ فِي التَّرْجَمَةِ الْفَارْسِيَّةِ. الف) التُّفَايَاتُ الصَّنَاعِيَّةُ مُبِيدُ الزَّرَاعَةِ. صنعتی کشاورزی است. ب) سَقَى الْقَمَرَ يَطْلُبُ رَسُولَ اللّٰهِ وَانْطَوَتْ اَوْضَاعُ الْكُفَّارِ. ماه را با درخواست پیامبر و اوضاع کافران			۷
۱/۵	ج) مهارت شناخت و کاربرد قواعد (۷ نمره) تَرْجِمِ الْأَفْعَالَ الَّتِي تَحْتَهَا حَطًّا. الف) نَمَّ يُجَالِسُوا مَعَ الصَّدِيقِ السُّوءِ. ب) رَجَاءٌ؛ لَا تَمْتَنِعُوا عَنِ الْقَوْلِ الْحَسَنِ. ج) يُتَمَالَى أَنَّ الْإِعْصَارَ قَرِيبٌ مِنْ هُنَا. د) كَانَتْ مُعَلِّمَتُنَا تُعَامِلُنَا جَيِّدًا فِي الصَّفِّ. هـ) ﴿إِنَّا جَعَلْنَا قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ و) لَنْ يَتَجَنَّبُوا الْكَلَامَ الْحَسَنَ مَعَ وَالِدِيهِمْ.			۸
۰/۵	عَيَّنِ الْفِعْلَ الْمُنَاسِبَ لِلْفَرَاغِ. الف) سِعْرُ الْحَلِيبِ يَسْتَبِ قَلْتِهِ فِي السُّوقِ. (يَغْلُو - يَغْنِي - يَرْحُصُ) ب) اَلْمُؤْمِنُ يَنْوِرُ رَبِّهٖ لِهِدَايَتِهِ. (يُعِين - يَسْتَضِيءُ - يَكْتَفِي)			۹

نمره	kheilisabz.com	زمان آزمون: ۱۰۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	عربی، زبان قرآن (۳)	ردیف
نوبت دوم پایه دوازدهم دوره متوسطه دوم	آزمون شماره ۹				
۳/۲۵	عَيَّنَ الْمَخْلُوعَ الْإِعْرَابِيَّ لِلْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا حَطُّ. (الف) ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ (ب) ﴿فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا﴾ (ج) ﴿كَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا﴾ (د) ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ﴾ (هـ) لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يُحِبُّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ.				۱۰
۰/۲۵	عَيَّنَ الْجُمْلَةَ الَّتِي فِيهَا أُسْلُوبُ الْخَضَرِ. (۱) ☐ يَعِيشُ النَّاسُ فِي الدُّنْيَا بِالسَّكِينَةِ إِلَّا الْخَسُودَ. (۲) ☐ لَنْ نَعْرِفَ أَصْدِقَانًا إِلَّا بَعْدَ حَوَادِثِ الدَّهْرِ. (۳) ☐ مَا أَنْفَقَ أَمْوَالَهُ فِي حَيَاتِهِ إِلَّا هَذَا الْبَيْتِ.				۱۱
۰/۵	عَيَّنَ الصَّحِيحَ فِي التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ وَالْإِعْرَابِ لِمَا أُشِيرَ إِلَيْهِ بِحَطِّ. أَفْضَدُ أَنْ أُدْرَسَ اللُّغَةُ الْفَرَنْسِيَّةَ لِيَتَنِي أُسْتَطِيعَ أَنْ أَنْجَحَ. (الف) اللُّغَةُ: (۱) ☐ إِسْمٌ، مُفْرَدٌ، مَبْنِيٌّ، مُدَكَّرٌ/ فَاعِلٌ وَ مَرْفُوعٌ (ب) أُسْتَطِيعُ: (۱) ☐ فِعْلٌ مُضَارِعٌ، ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ مِنْ بَابِ «إِسْتِغْعَالٍ» مَعْرَبٌ/ خَبَرٌ لِيَتَ وَ مَرْفُوعٌ مَخْلَأٌ (۲) ☐ فِعْلٌ مَاضٍ، ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ مِنْ بَابِ «إِفْتِعَالٍ» مَعْرَبٌ/ فَعْلٌ وَ فَاعِلُهُ «أَنَا» (۲) ☐ إِسْمٌ، مُؤَنَّثٌ، مَعْرُوفٌ، مَعْرَبٌ/ مَفْعُولٌ وَ مَنْصُوبٌ				۱۲
۱	عَيَّنَ اسْمَ الْفَاعِلِ وَ اسْمَ التَّفْضِيلِ وَ اسْمَ الْمَكَانِ فِي مَا يَلِي. (الف) أَعَالِمٌ حَيٌّ وَ إِنْ كَانَ مَيِّتًا. (ب) لَيْسَ شَيْءٌ أَثْقَلُ فِي الْمِيزَانِ مِنَ الْخُلُقِ الْحَسَنِ. (ج) الْمَسَاجِدُ بِيُوتُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ. (د) ﴿كُلُوا وَ اشْرَبُوا وَ لَا تُسْرِفُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ﴾				۱۳
۰/۵	(د) مهارت درک و فهم (۲ نمره) عَيَّنَ الْجُمْلَةَ الصَّحِيحَةَ وَ غَيَّرَ الصَّحِيحَةَ حَسَبَ الْحَقِيقَةِ وَ الْوَاقِعِ. * ✓ (الف) الرِّدَاءُ قِطْعَةٌ مِنْ قِمَاشٍ يُلبَسُ فَوْقَ الْمَلَابِيسِ، كَالْعَبَاءَةِ. (ب) الْمَجْتَمَعُ عَالِمٌ مُتَخَصِّصٌ بِأُمُورٍ مِهْنَتِيَّةٍ أَوْ عَمَلِيٍّ أَوْ بَرْنَامِجٍ.				۱۴
۱	إِقْرَأِ النَّصَّ الثَّالِي؛ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ الثَّالِيَةِ. كَانَتْ الْأَسْمَاكُ تَلْعَبُ فِي الصَّبَاحِ عَلَى سَطْحِ الْبَحْرِ. بَيْنَمَا كَانَتْ مَشْغُولَةً بِاللَّعْبِ وَ كَانَتْ فِي أَخْلَامِهَا فِجَاءً شَعَرَتْ بِشَيْءٍ عَظِيمٍ فَوْقَ رُؤُوسِهَا. تَظَنَّتْ إِلَى الْفَوْقِ وَ فِي هَذَا الْوَقْتِ حَسِبَتْ أَنَّ حَيَوَانًا مُفْتَرَسًا قَدْ هَجَمَ عَلَيْهَا؛ لَكِنْ شَاهَدَتْ الشَّبَكَةَ الْكَبِيرَةَ كُلُّهَا فَأَرَادَتْ أَنْ تَتَخَلَّصَ مِنَ الشَّبَكَةِ وَ لَكِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَى هَذَا الْأَمْرِ وَحِيدَةً. قَالَتْ إِحْدَى مِنْهَا بَعْدَ الْحِيلِ أَيُّهَا الصَّدِيقَاتُ: عَلَيْنَا التَّعَاوُنُ فِي مِثْلِ هَذِهِ الْأَوْضَاعِ الصَّعْبَةِ. عَلَيْنَا أَنْ نَحَاوِلَ جَمِيعًا حَتَّى نَصِلَ إِلَى النِّجَاحِ فَفَرَزَتْ أَنْ تُسَاعِدَ مَعًا. بَعْدَ ذَلِكَ اسْتَطَاعَتْ أَنْ تَتَخَلَّصَ مِنَ الشَّبَكَةِ وَ رَجَعَتْ إِلَى الْبَحْرِ. (الف) ما طريق النجاة في الأوضاع الصعبة؟ (ب) متى استطاعت الأسماك أن تتخلص من الشبكة؟ (ج) أين كانت الأسماك عندما وقعت في الشبكة؟ (د) ماذا شعرت الأسماك عندما كانت تلعب؟				۱۵
۰/۵	أَجِبْ حَسَبَ الصُّورَةِ. (الف) أَيْنَ الطِّفْلُ؟ (ب) كم فآزة في هذه الصورة؟				۱۶
۲۰	جمع نمرات	موفق باشید			

پاسخ‌نامه تشریحی

آزمون شماره ۱ (نوبت اول)

۱- الف) پسران جانشینان پدران هستند.

ب) گوشت را در حیاط گذاشتم و گربه آن را خورد.

۲- امروز بیکرهای شهیدان از جنگ تحمیلی برگشت.

أخرام مفرد ← جرّم

۳- الف) گزینه «۲» فعل «لَا يَحْزُنُ» به این علت که حرف آخرش مجزوم (ُ) شده فعل نهی است و در ترجمه فعل نهی غایب از کلمه «نباید» استفاده می‌کنیم، ولی در گزینه (۱) به صورت مضارع منفی ترجمه شده است.

ب) گزینه «۱» کلمه «الَّذِينَ» به معنای کسانی که در گزینه (۲) نادرست ترجمه شده است و فعل «يُقَاتِلُونَ» مضارع است، در حالی که در همین گزینه به صورت ماضی نقلی ترجمه شده است و این که «بِنِيَانٍ مَرْصُوصٍ» ترکیب وصفی و نکره است که در گزینه (۲) به صورت معرفه معنا شده است.

۴- الف) «هیچ دانشی جز آن چه به ما آموختی، نداریم» / عَلِمَ: اسم لای نفی جنس / عَلِمْتَ: فعل ماضی از باب تفعیل است.

ب) هیچ لباسی زیباتر از سلامتی نیست. / لباس: اسم لای نفی جنس

ج) هیچ گنجی بی‌نیازتر (بی‌نیازکننده‌تر) از قناعت نیست. / كُنْزٌ: اسم لای نفی جنس

۵- الف) «قطعاً ما آن را قرآنی عربی قرار دادیم شاید شما خرد ورزید.» / (إِنَّ + نا = إنا) «نا» اسم إِنْ و «جَعَلْنَا» خبر إِنْ است. «كُمُ» اسم لَعْلٌ و «تَعْقِلُونَ» خبر لَعْلٌ است.

لَعْلٌ + تَعْقِلُونَ ← معادل مضارع التزامی

ب) ای اجابت‌کننده دعاها، کاش امام زمان ما را بفروستی تا به ما در زندگی کمک کند. / «لَوْ» اسم لَيْتٌ و «تُرْسِلُ» خبر لَيْتٌ است.

لَيْتٌ + تُرْسِلُ ← معادل مضارع التزامی

حَتَّى + يُعِينِ ← معادل مضارع التزامی

إمام عَصْرنا ← امام: مضاف، غَضْر: مضاف‌الیه و غَضْر دوباره مضاف است و نا: مضاف‌الیه ج) آگاه باشید؛ شاید استخوان‌های پایتان در مسابقه‌های فوتبال شکسته شود. / «عِظَامٌ» اسم لَعْلٌ و «يُكْسِرُ» خبر آن است.

إِنْتَبِهوا ← فعل امر است.

لَعْلٌ + يُكْسِرُ ← معادل مضارع التزامی مجهول است.

۶- الف) «قطعاً خدا پاداش نیکوکاران را تباه نمی‌کند.»

«الْمُحْسِنِينَ» در ابتدایش حرف «م» است و حرکت حرف ماقبل آخرش (ی) می‌باشد، بنابراین اسم فاعل

ب) ای بسیار روزی‌دهنده هر روزی داده‌شده‌ای و ای فرمانروای روز قیامت.

«رَزَاقٌ» بر وزن «فَعَالٌ» است ← اسم مبالغه

«مَرْزُوقٌ» بر وزن «مَفْعُولٌ» است ← اسم مفعول

«مَالِكٌ» بر وزن «فَاعِلٌ» است ← اسم فاعل

۷- الف) دو ویژگی در مؤمن جمع نمی‌شود: خساست و دروغگویی.

لا + تَجْتَمِعُ ← «لَا تَجْتَمِعُ» چون حرف آخرش مجزوم نشده است «فعل مضارع منفی» است. ب) هیچ اجباری در دین نیست.

«لَا» در ابتدای اسم بدون «ال» و «تنوین» آمده است، پس «لای نفی جنس» است.

ج) «پروردگارا! بر ما تحمیل نکن آن چه را که به آن هیچ توانی نداریم.»

لا + تُحْمَلُ ← «لَا تُحْمَلُ» چون حرف آخر فعل مجزوم شده است، «فعل نهی» است.

۸- الف) فخر فروشی به اصل و نسب (دودمان) پسندیده است. (×)

ب) خواهان دانش میان افراد نادان به مرده شبیه است. (×)

۹- هزاران تَن از قرص‌ها فاسد شد.

أَلْأَطْنان مفرد ← الطَّن

۱۰- الف) مهندسان از دینامیت برای کندن تونل‌ها و شکافتن کانال‌ها و ایجاد کردن راه‌ها استفاده می‌کنند.

ب) از به خواب رفتن خِرَد و زشتی لغزش به خدا پناه می‌بریم و از او باری می‌جوییم.

۱۱- الف) آن پزشک بیماران را در حالی که اضطراب دارند معاینه می‌کند.

حال: وَ هُنَّ مُضْطَرَبَات

ب) ساکنان این روستا را در حالی که برنج می‌کاشتند، شناختم.

حال: وَ هُمْ يَزْرَعُونَ

ج) ای مادر؛ روشی نیکو به دو کودک در حالی که آن‌ها را دوست داری، بیاموز.

حال: مُحَيَّةٌ

۱۲- الف) الْمُطْمَئِنَّةُ: گزینه «۱»

چون «ال» دارد اسم است. / «ة» دارد، پس مفرد مؤنث است. / «ال» دارد معرفه است. / چون ویژگی «الْتَّقْس» را بیان می‌کند، صفت آن محسوب می‌شود.

نکته: «الْتَّقْس» مؤنث معنوی است، به همین منظور «الْمُطْمَئِنَّة» که صفت آن است مؤنث می‌باشد.

ب) إِرْجَعِي: گزینه «۳» از ظاهر فعل مشخص است که اول آن «همزه» اضافه شده است و آخر آن «مجزوم» است، بنابراین «فعل امر» است. با توجه به شناسه «ی» دوم شخص مفرد مؤنث می‌باشد. / اسمی که حرکت آخرش «ة» باشد بعد از فعل نیامده است، پس فاعل این فعل از نوع «اسم ظاهر» نیست، ولی فعل «إِرْجَعِي» شناسه «ی» دارد که فاعلش محسوب می‌شود.

ج) راضية: گزینه «۳» چون تنوین دارد اسم و نکره است. / «ة» دارد، پس مفرد مؤنث است. / به دلیل این که حالت «الْتَّقْس» را بیان می‌کند و هم تنوین «ة» دارد و هم این که مانند «الْتَّقْس» مفرد مؤنث است «حال» می‌باشد.

۱۳- حشرهای که محصول‌های کشاورزی را می‌خورد و می‌تواند یک متر بپرد.

(۳) ← الْجَرَادَة: ملخ

خاکی که با آب مخلوط است و گاهی به آن نامیده می‌شود، اگرچه رطوبت از آن برود.

(۱) ← الطَّيْن: گِل

۱۴- الف) ایستادم برای احترام گذاشتن به پدرم سپس نشستم. «مُؤَدِّباً: با ادب» نوبتی هم باشد نوبت «حال» است، «الْمُتَّبِعُ» همون اول کار یک خط بکشید رویش، حال که «ال» نمی‌گیرد؛ «تَشْيِطِيْنَ» هم جواب نیست، چون از معنای عبارت مشخص است که حال من که به احترام پدرم ایستادم بیان می‌شود. «من» یک نفر هستم، ولی «تَشْيِطِيْنَ» مثنی است.

ب) جوانان، به ساختن میهن اهتمام ورزیدند. «مُحَيِّينَ: با محبت»

در همین ابتدای کار «الْمُحَيِّينَ» حذف می‌شود، چون می‌دانیم که حال «ال» نمی‌گیرد. به این موضوع هم توجه کنید که می‌خواهیم حالت «الْشَّبَاب» را بیان کنیم که جمع است، پس «مُحَيِّينَ» که جمع است پاسخ درست است.

ج) خویشاوندانمان می‌خواهند در حالی که سوار قطار می‌شوند، به مشهد مسافرت کنند. «وَهُمْ يَرْكَبُونَ: در حالی که آن‌ها سوار می‌شوند»

یک سؤال: عبارت در مورد چه کسانی توضیح می‌دهد؟ بله، درست است «أَقْرِبَاءَ: خویشاوندان» که جمع مذکر است و فعل‌های جمله هم برای «أَقْرِبَاءَ» سوم شخص به کار رفته؛ با همین مطلب جواب را پیدا کردید. «و هي راکبة» که مفرد مؤنث است، پس حذف می‌شود.

«وَأَنْتُمْ تَرْكَبُونَ» جمع مذکر است، ولی دوم شخص است، پس نامناسب نمی‌باشد.

ولی «وَهُمْ يَرْكَبُونَ» هم جمع مذکر است و هم سوم شخص، بنابراین جواب مشخص شد.

د) این زنان در زندگی‌شان بر خدا زندگی می‌کنند. «مُتَوَكِّلَاتٍ: با توکل»

باز هم اول کار «الْمُتَوَكِّلَاتُ» چون «ال» دارد، حذف می‌شود و چون «الْمَرْأَاتُ» (صاحب حال) مثنای مؤنث است، پس «مُتَوَكِّلَاتٍ» پاسخ مناسب است، چون مثنای مؤنث است، ولی «مُتَوَكِّلُونَ» جمع مذکر است و برای جای خالی نامناسب است.

۱۵- اَلْقَسِيْلَةُ = الغَرْس (نهال) راح (رفت) ≠ جاء (آمد)

۱۶- جوان کم‌سال کودک

گرمی پیرمرد

«مُعَزَّرٌ» صفت است و بقیة کلمات، اشاره به دوره‌های مختلف سنی انسان است.

۱۷- الف) فقط انسان با پشتکار در زندگی‌اش به هدف‌هایش رسید.

لَمْ + يَتَلَعُ ← لَمْ يَتَلَعُ: معادل ماضی «ساده یا نقلی» منفی است.

أسلوب حصر را می‌توان به صورت مثبت ترجمه کرد.

ب) «همانا انسان در زبان است، جز کسانی که ایمان آورده‌اند و کار شایسته انجام دادند.»

آمنوا! فعل ماضی است. / عَمِلُوا! فعل ماضی است.

۱۸- دشمن تندخو و سنگدل مردم را در فلسطین می‌کشد.

۱۹- الف) همیشه به دانش‌آموزانم می‌گویم: الان بر خودتان اعتماد کنید.

أنفُس: خود

ب) انسان از گِل آفریده شده است.

طین: گِل

ج) مؤمنان ایستاده‌اند مقابل دشمنان، مانند ساختمانی استوار.

بُنیان مَرصوص: ساختمانی استوار

د) دکتر روپوش سفیدش را هنگام ملاقات بیماران پوشید.

رداء: روپوش

۲۰- الف) مردم جوانی تندخو را گرمی نخواهند داشت.

لَنْ + يَكْرِمُ ← لَنْ يَكْرِمَ: معادل آینده منفی

ب) هنگامی که علی عليه السلام به مسجد وارد شد، پیامبر صلی الله علیه و آله او را نزد خود نشانده.

أَجْلَسَ: فعل ماضی از باب «إفعال»

ج) هر ظرفی با آنچه در آن قرار داده شده، تنگ می‌شود جز ظرف دانش؛ زیرا با آن

فراخ می‌شود.

يَتَّسِعُ: فعل مضارع است.

آزمون شماره ۹ (نوبت دوم)

۱- کشاورز از کودهای اسیدی در باغ استفاده نمی‌کند، زیرا این کار برای محصولات تهدیدکننده است.

۲- حَصَلَ عَلِيٌّ = كَسَبَ (به دست آورد)

ثُجْبٌ (دوست دارد، دوست داری) ≠ تَكْرَهُ (ناپسند می‌دارد، ناپسند می‌داری)

۳- دشت‌ها تپه‌ها با پشتکار کشتزارها
به غیر از «الدَّوْب» بقیه گزینه‌ها هم جمع می‌باشند و هم نام مکانی هستند.

۴- جوجه از ترس گریه به مادرش پناه بُرد.

أَفْرَخَ جمع ← الْأَفْرَاحُ، الْأَفْرَاحُ

۵- «پروردگارا! مرا و از نسل من برپاکننده نماز قرار بده؛ پروردگارا! دعای مرا بپذیر.»

إِجْعَلْ (فعل امر) + ن (وقایه) + ی ← إِجْعَلْنِي

تَقَبَّلْ: فعل امر از باب «تَفَعَّل» است.

ب) و آن‌چه را برای غیر خودت زشت می‌داری برای خودت (هم) زشت بدار.

إِسْتَقْبَحَ: فعل امر از باب «استفعال» است.

تَسْتَقْبِحُ: فعل مضارع از باب «استفعال» است.

ج) زیاده‌روی در هر چیزی کار زشتی است.

أَمْرٌ قَبِيحٌ: ترکیب وصفی و نکره است.

د) چرا به مهمانی که به آن دعوت نشدی، شتافتی؟

أَسْرَعْتُ: فعل ماضی است.

لَمْ تُذْعَ: معادل ماضی ساده یا نقلی منفی

ه) هیچ دوری سخت‌تر از دوری مادر از کودک کوچکش نیست.

أَصْعَبُ: اسم تفضیل است.

و) می‌خواهم به رستوران بروم، کاش آن هم‌اکنون باز شود.

أَنْ أَذْهَبَ: معادل مضارع التزامی است.

لَيْتَ + يُفْتَحَ ← کاش + مضارع التزامی

ز) راننده تاکسی در حالی که با تلفن همراهش صحبت می‌کرد، آمد.

كَانَ يَتَخَدَّطُ: معادل ماضی استمراری است.

ح) هنگامی که آفرینش خداوند را دید به او مانند مؤمنان ایمان آورد.

أَمَتَتْ: فعل ماضی از باب «إِفْعَال» است.

ط) هر کس در آسمان‌ها و زمین است، بی‌گمان برای خدا تسبیح می‌کند.

يُسَبِّحُ: فعل مضارع از باب «تَفْعِيل»

ی) ای پسرکم؛ برایش ناپسند بدار آن‌چه را که برای خودت ناپسند می‌داری.

إِكْرَهُ: فعل امر است.

۶- الف) گزینه «۱»

از حرکت حرف آخر «أَوْلَادٌ» متوجه می‌شویم مفعول است، ولی در گزینه (۲) به صورت

فاعل ترجمه شده است. مطلب بعد این‌که ضمیر «ه» در «أَوْلَادٌ» ترجمه نشده و در

همین گزینه کلمه «همه» اضافه آورده شده است.

ب) گزینه «۲»

دوستان عزیز؛ موارد بسیاری است که با توجه به آن‌ها می‌توانیم به گزینه درست برسیم؛

ترکیب اضافی «شَدِيدُ التَّعَلُّقِ» در گزینه (۱) نادرست معنا شده و کلمه «التَّعَلُّقِ» که مفرد

است جمع ترجمه شده است؛ نه تنها ضمیر «ه» در «بِأَخْتِيهِ» ترجمه نشده، بلکه به صورت

نادرست همراه با کلمه «پیامبر» آورده شده است.

۷- الف) زبانه‌های صنعتی از بین برنده کشاورزی است.

ب) ماه را با درخواست پیامبر شکافت و اوضاع کافران در هم پیچیده (بحرانی) شد.

۸- الف) با دوست بد همنشینی نکردند. (همنشینی نکرده‌اند)

لَمْ + يُجَالِسُونَ ← لَمْ يُجَالِسُوا: معادل ماضی (ساده یا نقلی) منفی است.

ب) «جَالَسَ» همنشینی کرد» و «جَلَسَ» نشست» است.

ب) لطفاً از سخن نیکو خودداری نکنید.

لا + تَمْتَعُونَ ← لَا تَمْتَعُوا: چون از آخر فعل «ن» حذف شده، «فعل نهی» است.

ج) گفته می‌شود گردباد به این‌جا نزدیک است.

«يُقَالُ» فعل مجهول «يقول» است.

د) معلممان در کلاس با ما به خوبی رفتار می‌کرد.

کاتث تعامِلُ: معادل ماضی استمراری است.

ه) «همانا ما قرآن را به زبان عربی قرار دادیم، امید است شما خردورزی کنید.»

قبل از فعل «تَعْمَلُونَ» مضارع «لَيْتَ» آمده، بنابراین باید آن را «مضارع التزامی» ترجمه کنیم.

و) از سخن خوب با پدر و مادرشان دوری نخواهند کرد.

لَنْ + يَتَجَبَّبُونَ ← لَنْ يَتَجَبَّبُوا: معادل آینده منفی است.

۹- الف) قیمت شیر به دلیل کمی‌اش در بازار

گران می‌شود بی‌نیاز می‌شود ارزان می‌شود

فقط کافی است که عبارت و گزینه‌ها را ترجمه کنیم، مطمئناً می‌دانید که وقتی چیزی

در بازار کم شود قیمت آن افزایش می‌یابد، بنابراین فعل «تَعْلُو» پاسخ درست است.

ب) مؤمن برای هدایتش از نور پروردگارش

یاری می‌کند درخواست روشنایی می‌کند

کافی است

دوستان خوبم، فقط کافی است که عبارت و گزینه‌ها را ترجمه کنید تا به سادگی فعل

«يَسْتَضِيءُ» را انتخاب کنید. به غیر از معنای راهی برای رسیدن به پاسخ وجود ندارد.

۱۰- الف) «تَجَمُّعًا» هر چیزی از بین رفتنی است، به‌جز ذات او (خداوند).

اسمی که جمله با آن شروع می‌شود چه نقشی داشت؟ اَحْسَنْتَ، پس «كُلٌّ» مبتدا است.

نوبت به «وَجَّهَ» می‌رسد که بعد از «إِلَّا» قرار گرفته و از کلمه «كُلٌّ» جدا شده است؛ همین

توضیح یعنی «وَجَّهَ» مستثنی است!

ب) «تَجَمُّعًا» پس به زیبایی، شکبایا باش.

«صَبْرًا» مصدر فعل جمله است، بعدش هم صفت آمده، بنابراین مطمئناً «مفعول مطلق نوعی»

است و «جَمِيلًا» بیان‌کننده ویژگی «صَبْرًا» است، پس صفتش است.

ج) «تَجَمُّعًا» خدا با موسی بی‌گمان صحبت کرد.

با توجه به معنای عبارت و حرکت (ت) در «اللَّهُ» مشخص می‌شود که «فاعل» است.

حالا در این عبارت «تَكْلِيمًا» که مصدر «كَلَّمَ» است تنها آمده و بعدش صفت و مضاف‌الیه

ندارد؛ پس «مفعول مطلق تأکیدی» است.

د) «تَجَمُّعًا» و سست نشوید و غمگین نباشید، در حالی که شما برترید.

ترکیب «و + ضمیر + ...» که بیان‌کننده حالت است، نقش آن «حال» است.

ه) «تَجَمُّعًا» هیچ کدام از شما ایمان ندارد تا آن‌چه برای خودش دوست دارد برای

برادرش دوست بدارد.

هم می‌توانیم از ترجمه عبارت و هم از حرکت «ه» در آخر «أَخَذُ» متوجه شویم که «أَخَذُ»

فاعل است.

برویم سراغ ضمیر «ه» که به اسم «أَخِي» چسبیده است بنا بر قول و قرارمون! وقتی ضمیر

به اسم بچسبید «مضاف‌الیه» است، باز هم قرار داشتیم که تا دیدیم اسمی «ه» دارد به

کلمه قبلش نگاه کنیم، قبل از «نَفْسِ» حرف جرّ «لِ» آمده است و حالا دلیل کسره‌گرفتن

«نَفْسِ» را فهمیدیم؛ بله درست است این اسم، «مجرور به حرف جرّ» است.

و) ساکت بودم و هیچ چیزی نگفتم، زیرا من سخن‌گفتن را دوست ندارم.

می‌توانیم از حرکت «شِئَاءٌ» و از ترجمه عبارت متوجه شویم که مفعول است.

حالا بررسی کنیم نقش «ی» را که به «أَنْ» متصل شده، بله درست است اسم «أَنْ»

محسوب می‌شود و «لَا أَجِبُ» هم خبر «أَنْ» است.

۱۱- گزینه «۲»

گزینه (۱): مردم به‌جز شخص حسود در دنیا با آرامش زندگی می‌کنند.

گزینه (۲): دوستانمان را فقط بعد از حادثه‌های روزگار خواهیم شناخت.

گزینه (۳): ثروت‌هایش را در زندگی‌اش، جز این خانه انفاق نکرد.

در أسلوب حصر می‌بایست جمله قبل از «إِلَّا» منفی و مستثنی‌منه نیز محذوف باشد که

در گزینه (۱) جمله قبل از «إِلَّا» مثبت است و «النَّاسُ» مستثنی‌منه می‌باشد و در گزینه

(۳) کلمه «اموال» مستثنی‌منه است و أسلوب حصر فقط در گزینه (۲) رعایت شده است.

۱۲- الف) گزینه «۲»

موارد نادرست در گزینه (۱): مَبْتِيٌّ، مَدَكَّرٌ / فَاعِلٌ وَ مَرْفُوعٌ

ب) گزینه «۱»

موارد نادرست در گزینه (۲): فَعْلٌ مَاضٍ، ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ مِّنْ بَابِ «إِفْتِعَال»

۱۳- الف) «تَجَمُّعًا» دانشمند زنده است و (هر چند) اگر مرده باشد.

«العالم» بر وزن «فاعل» است ← اسم فاعل

- (ب) **ترجمه:** هیچ چیزی در میزان (قیامت) سنگین‌تر از اخلاق نیکو نیست.
«أثقل» بر وزن «أفعل» ← اسم تفضیل
- (ج) **ترجمه:** مسجدها خانه‌های خدا روی زمین‌اند.
مفرد «المساجِد»، «المسجد» است و بر وزن «مفعِل» می‌باشد. ← اسم مکان
- (د) «بخورید و بیاشامید و اسراف نکنید، قطعاً خداوند اسراف‌کنندگان را دوست ندارد.»
«المُسْرِف» در ابتدایش «م» آمده و حرکت حرف ماقبل آخرش «ی» است، بنابراین ← اسم فاعل
- ۱۴- الف) روپوش تکدای از پارچه‌ای است که روی لباس‌ها مانند چادر پوشیده می‌شود. (۷)
ب) رانده‌شده، دانشمندی متخصص در کارهای یک شغل یا یک کار یا یک برنامه است. (۴)
۱۵- ماهی‌ها در صبح روی سطح دریا بازی می‌کردند، در حالی که مشغول بازی بودند و در رویاهایشان بودند، ناگهان چیز بزرگی را بالای سرشان احساس کردند.
ماهی‌ها به بالا نگاه کردند و در این هنگام گمان کردند که یک حیوان درنده به آن‌ها حمله کرده است؛ ولی همه آن‌ها تور بزرگی را دیدند، پس خواستند از تور رهایی یابند، ولی به تنهایی نتوانستند این کار را (انجام دهند).
یکی از آن‌ها بعد از چاره‌اندیشی‌ها گفت: ای دوستان؛ ما باید در چنین شرایط سخت همکاری کنیم.
همگی باید تلاش کنیم تا به موفقیت برسیم، پس تصمیم گرفتند به یکدیگر کمک کنند و بعد از آن توانستند از تور رهایی یابند و به دریا بازگشتند.
الف) التَّعَاوُن.
راه نجات در شرایط سخت چیست؟ همکاری
ب) بعد المَحَاوَلَةِ وَ التَّعَاوُن.
ماهی‌ها چه زمانی توانستند از تور رهایی یابند؟ بعد از تلاش و همکاری.
ج) کَانَتْ عَلَی سَطْحِ الْبَحْرِ.
وقتی که ماهی‌ها در تور افتادند، کجا بودند؟ روی سطح دریا بودند.
د) شِئٌ عَظِيمٌ فَوْقَ رُؤُوسِهِمَا.
ماهی‌ها هنگامی که بازی می‌کردند چه چیزی را احساس کردند؟ چیزی بزرگ بالای سرشان.
۱۶- الف) الْطِّفْلُ عِنْدَ الْأُمِّ.
کودک کجاست؟ نزد مادر است.
ب) فَأَرْتَانِ
چند موش در این تصویر است؟ دو موش.

درس نامه توپ برای شب امتحان

الدَرْسُ الْأَوَّلُ

مِنَ الْأَشْعَارِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَى الْإِمَامِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

«الْحُرُوفُ الْمُشَبَّهَةُ بِالْفِعْلِ» وَ«لَا النَّافِيَةَ لِلْجِنْسِ» وَمَعْنَى آيَاتِهَا

«الْحُرُوفُ الْمُشَبَّهَةُ بِالْفِعْلِ»

به مثال های زیر توجه کنید:

مثال: **إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَئِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ**؛

بی گمان خدا دارای بخشش بر مردم است، ولی بیشتر مردم سپاس گزاری نمی کنند. (البقرة/۲۴۳)

مثال: **لَيْتَ فَضْلَ الرَّبِّيعِ طَوِيلًا فِي بَلَدِنَا**؛

کاش فصل بهار در شهر ما طولانی بود.

به حرفی مانند: **إِنَّ، أَنْ، كَأَنَّ، لَيْتَ، لَئِنْ، لَعَلَّ** حروف مُشَبَّهَةٌ بِالْفِعْلِ می گوئیم.

نکته مهم: این حروف بر سر جمله اسمیه (مبتدا و خبر) می آیند و اعراب مبتدا را تغییر می دهند، یعنی ابتدای جمله را اسم خود و منصوب (ـه، ـئ، ...) می کند و خبر جمله را خبر خود قرار داده و مرفوع (ـه، ـئ، ...) می نماید.

به مثال زیر و تغییر حرکات کلمات توجه کنید:

مثال: **لَعَلَّ النَّصْرَ قَرِيبٌ**؛ امید است پیروزی نزدیک باشد.

اسم لَعَلَّ فِعْلٌ
و منصوب و مرفوع

مثال: **كَأَنَّ الْمُشْتَرِيَّ مُتَرَدِّدًا فِي شِرَاءِ الْبِضَاعَةِ وَلَئِنْ الْبَائِعَ عَازِمًا عَلَى تَبِيعِهَا**.

اسم كَأَنَّ فِعْرٌ كَانٌ
و منصوب و مرفوع

گویا مشتری در خرید کالا دو دل است، ولی فروشنده در فروش آن مصمم است.

نکته: اما یک نکته ریز این جا هست! اگر اسم حروف مُشَبَّهَةٌ بِالْفِعْلِ، ضمیر باشد، حرکت ضمیر تغییر نمی کند.

مثال: **﴿كَأَنَّهُمْ بِنْيَانٌ مَرْصُوعٌ﴾**؛ گویی آن ها ساختمانی استوارند. (الصَّفَق/۴)

اسم كَأَنَّ فِعْرٌ كَانٌ
و مرفوع

همان طور که می بینید ضمیر «هُم» اسم كَأَنَّ و منصوب است، ولی حرکتش تغییر نکرده است.

نکته: اگر خبر حروف مُشَبَّهَةٌ بِالْفِعْلِ، جمله (فعل) یا شبه جمله (جار و مجرور) باشد، حرکت آن ها تغییر نمی کند.

مثال: **﴿إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا﴾** (البقرة/۲۴۷)

اسم إِنَّ فِعْرٌ إِنَّ
و منصوب

«قَدْ بَعَثَ» اگر چه خبر **إِنَّ** می باشد، ولی چون جمله (فعل) است، حرکت آن تغییر نکرده است.

مثال: **﴿إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾** (النساء/۱۳۹)

اسم إِنَّ فِعْرٌ إِنَّ
و منصوب

«لِلَّهِ» اگر چه خبر **إِنَّ** می باشد، ولی چون شبه جمله (جار و مجرور) است، حرکت آن تغییر نکرده است.

فَنَ تَرْجِمُهُ

آشنایی با معانی حروف مُشَبَّهَةٌ بِالْفِعْلِ بسیار مهم است، پس به مثال ها و نکاتی که می گوئیم، توجه کنید.

۱) «**إِنَّ**»؛ به معنای «قطعاً، همانا، به درستی که، بی گمان» است؛ به عبارت دیگر، جمله پس از خود را تأکید می کند.

مثال: **﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾**؛ همانا خداوند نیکوکاران را دوست می دارد. (البقرة/۱۹۵)

نکته: **إِنَّ** غالباً در اول جمله می آید.

نکته: هرگاه **إِنَّ** به ضمیر «نا» متصل شود، به صورت «**إِنَّا**» و «**إِنَّا**» می نویسیم.

مثال: **﴿إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكُرْثِ﴾**؛ به درستی که ما به تو کوثر (خیر فراوان) عطا کردیم. (الکوثر/۱)

نکته: هرگاه **إِنَّ** به ضمیر «ی» متصل شود، می توانیم بین این دو «نون وقایه» بیاوریم

و به شکل «**إِنِّي**» بنویسیم. (إِنَّ + ن + ی = ی = **إِنِّي**)

نکته: اگر حرف «ما» به «**إِنَّ**» متصل شود، (إِنَّمَا) معنای تنها و فقط (أسلوب حصر) می دهد.

مثال: **﴿إِنَّمَا الْفَخْرُ لِعِزَّتِ ثَابِتٌ﴾**؛ افتخار تنها به خردی استوار است.

۲) «**أَنَّ**»؛ به معنای «که» است.

دوستان خوبم «**أَنَّ**» بین دو جمله می آید و آن دو را به هم پیوند می دهد.

مثال: **﴿أَتَرْعَمُ أَنَّكَ جِرْمٌ صَغِيرٌ﴾**؛ آیا گمان می کنی که تو موجود کوچکی هستی؟

۳) «**كَأَنَّ**»؛ هرگاه «**كَأَنَّ**» را در جمله ای دیدید، آن را «**گوییم**»، «مانند» و «مثل این که» ترجمه کنید.

مثال: **﴿كَأَنَّ إِرْضَاءَ جَمِيعِ النَّاسِ غَايَةٌ لَا تُدْرَكُ﴾**؛

گوییم خشنودساختن همه مردم، هدفی است که به دست نمی آید.

۴) «**لَئِنْ**»؛ به معنای «ولی» و «اما» می باشد و برای برطرف کردن ابهام جمله قبل از خودش به کار می رود.

مثال: **﴿فَهَذَا يَوْمَ الْبَعْثِ وَ لَئِنْ كُنْتُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾**؛

و اکنون روز رستاخیز است، ولی شما نمی دانستید. (الزمر/۵۶)

۵) «**لَيْتَ**»؛ به شکل «**يَا لَيْتَ**» هم می آید و به معنای «کاش» و «ای کاش» است.

مثال: **﴿لَيْتَ صَدِيقِي يَنْجَحُ فِي الْإِمْتِحَانِ﴾**؛ ای کاش دوستم در امتحان موفق شود.

نکته: هرگاه «**لَيْتَ**» به ضمیر «ی» متصل شود، بین این دو «نون وقایه» می آید و آن را به شکل «**لَيْتَنِي**» می نویسیم. (لَيْتَ + ن + وقایه + ی = **لَيْتَنِي**)

مثال: **﴿يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا﴾**؛ ای کاش من خاک بودم. (النبا/۴۰)

۶) «**لَعَلَّ**»؛ را به معنای «شاید» و «امید است» ترجمه می کنیم.

مثال: **﴿إِنَّا جَعَلْنَا قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾**؛

بی گمان ما قرآن را به زبان عربی قرار دادیم، امید است شما خردورزی کنید. (الزخرف/۳)

نکات مهم

حتماً تا حالا متوجه شدید که ترجمه انواع فعل در کتاب شما بسیار مورد تأکید است. بنابراین الان می خواهیم ببینیم که «**لَيْتَ**» و «**لَعَلَّ**» در ترجمه فعل چه تغییری ایجاد می کنند.

نکته: اگر جمله ای دارای «**لَيْتَ**» و «**لَعَلَّ**» باشد و بعد از آن فعل مضارع بیاید (لَيْتَ یا لَعَلَّ + فعل مضارع)، آن فعل مضارع را به صورت **مضارع التزامی** (+ب + بن مضارع + شناسه) ترجمه می کنیم.

(لَيْتَ یا لَعَلَّ + فعل مضارع = مضارع التزامی)

مثال: **﴿آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾**؛

مضارع

به موسی کتاب و فرقان دادیم شاید هدایت شوید. (البقرة/۵۳)

مضارع التزامی

همان طور که در مثال می بینید، فعل «**تَهْتَدُونَ**» مضارع است، ولی چون قبلش «**لَعَلَّ**» آمده به صورت مضارع التزامی ترجمه می کنیم.

مثال: **﴿يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ﴾**؛ ای کاش قوم من بدانند.

مضارع التزامی

نکته ۴: اگر جمله‌ای دارای «لَيْتَ» و «لَعَلَّ» باشد و پس از آن‌ها فعل ماضی بیاید (لَيْتَ یا لَعَلَّ + فعل ماضی) آن فعل ماضی را می‌توانیم به صورت ماضی استمراری (می + ماضی ساده) ترجمه کنیم. البته اگر به صورت ماضی بعید (بن ماضی + ه + بود + شناسه) هم ترجمه کنیم، صحیح است، ولی به خاطر راحتی کار دانش‌آموزان، بهتر است به شکل ماضی استمراری ترجمه کنیم.

مثال: لَيْتَ نَاصِرًا يَتَعَدَّى عَنِ الْكَسَلِ.

ماضی

ماضی استمراری: کاش ناصر از تنبلی دوری می‌کرد. (ترجمه صحیح‌تر)

ماضی بعید: کاش ناصر از تنبلی دوری کرده بود. (ترجمه صحیح)

لَيْتِنَا شَاهِدُنَا جَمِيعَ مُدُنِ بِلَادِي.

ماضی استمراری: کاش همه شهرهای کشورم را می‌دیدم. (ترجمه صحیح‌تر)

ماضی بعید: کاش همه شهرهای کشورم را دیده بودم. (ترجمه صحیح)

لَا التَّافِيَةَ لِلْجِنْسِي

به مثال‌های زیر توجه کنید:

مثال: لَا لِبَاسٍ أَجْمَلٌ مِنَ الْعَافِيَةِ: هیچ لباسی زیباتر از سلامتی نیست.

مثال: لَا عِبَادَةَ مِثْلَ التَّفَكُّرِ: هیچ عبادتی همانند اندیشیدن نیست.

در مثال‌های بالا «لَا»ی نفی جنس و معنای آن‌ها را می‌بینید.

«لَا»ی نفی جنس بر سر جمله اسمیه می‌آید و حرکت مبتدا و خبر را تغییر می‌دهد؛ یعنی مبتدای جمله را اسم خود و مفتوح (ـ) می‌کند و خبر جمله را خبر خود می‌کند و مرفوع (ـ، ـ، ...) می‌نماید.

به چند مثال زیر و تغییرات حرکات کلمات توجه کنید:

الف: لَا فَقْرٌ أَشَدُّ مِنَ الْجَهْلِ: هیچ فقری سخت‌تر از نادانی نیست.

اسم و لای نفی
نقی و فقس و مرفوع

ب: لَا جِهَادٌ كِجِهَادِ النَّفْسِ: هیچ بیکاری مانند بیکار با نفس نیست.

اسم و لای نفی
نقی و فقس و مرفوع

کلمات مهم

نکته ۵: اسم بعد از «لَا»ی نفی جنس، همیشه مفتوح (ـ) است.

نکته ۶: اسم پس از «لَا»ی نفی جنس، همیشه بدون «ال» و «تنوین» است.

مثال: لَا كَنْزٌ أَغْنَى مِنَ الْقَنَاعَةِ: هیچ گنجی بی‌نیازکننده‌تر از قناعت نیست.

اسم و لای نفی
نقی و فقس و مفتوح و مرفوع

نکته ۷: گاهی خبر «لَا»ی نفی جنس حذف می‌شود. این موضوع را باید از معنای جمله و حرکات کلمات فهمید.

مثال: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ: هیچ خدایی جز الله نیست.

فقر و لای نفی و مرفوع

نکته ۸: خوب است بدانید که خبر لای نفی جنس در بسیاری از جمله‌ها به صورت «جار و مجرور» می‌آید.

مثال: لَا خَيْرَ فِي قَوْلٍ إِلَّا مَعَ الْفِعْلِ: هیچ خیری در گفتاری نیست، مگر با کار (همراه باشد).

فقر و لای نفی و مرفوع، جار و مجرور

نکته ۹: انواع «لَا»

تاکنون با انواع مختلفی از حرف «لَا» و معانی آن آشنا شده‌اید.

الف: «لَا» به معنای «نه»: متضاد «نعم» است و در پاسخ «هل» و «أ» (آیا) می‌آید.

مثال: عَلَّ الطَّالِبُ الْمُتَكَايِلُ نَاجِحٌ؟ لَا

آیا دانش‌آموز تنبل موفق است؟ خیر (نه)

ب: «لَا»ی نفی: بر سر فعل مضارع می‌آید و آخر آن را تغییر می‌دهد (مجزوم می‌کند).

در سال‌های قبل با فعل نهی دوم شخص (مخاطب) آشنا شدید (لَا تَكْتُبْ = ننویس،

لَا تَسْبُوا = دشنام ندهید)، اما «لَا»ی نهی می‌تواند قبل از فعل‌های مضارع اول و سوم

شخص (غایب و متکلم) هم بیاید که در این صورت معادل معنای فارسی «نباید» است

(لَا تَذَهَّبْ = نباید برویم، لَا يَحْرُوكَ = نباید تو را غمگین کند).

ج: «لَا»ی نفی مضارع: بر سر فعل مضارع می‌آید، ظاهر فعل را تغییر نمی‌دهد و معنای

آن را منفی می‌کند.

مثال: لَا يَزُكُّ: رحم نمی‌کند / لَا يَذُكُّ: یاد نمی‌شود

د: «لَا»ی نفی جنس: در ابتدای درس‌نامه، عملکرد و معنای آن را نوشتیم.

فن ترجمه

خُب! برویم سراغ اصل ماجرا که ترجمه «لَا»ی نفی جنس است.

«لَا»ی نفی جنس را به معنای «هیچ ... نیست» ترجمه می‌کنیم.

مثال: لَا مِيرَاثَ كَالْأَدَبِ: هیچ میراثی مانند ادب نیست.

مثال: لَا فَقْرَ كَالْجَهْلِ: هیچ فقری مانند نادانی نیست.

کلمات و عبارات مهم درس

فعل‌ها

أَبْصَرَ: نگاه کرد

فَارَّ - يَفْرُو - فُرٌّ: رستگار شد - رستگار می‌شود - رستگار شو

انْطَوَى - يَنْطَوِي: به هم پیچیده شد - به هم پیچیده می‌شود

زَعَمَ: گمان کرد

سایر کلمات و عبارات

أَمْرِي: انسانی

الْحِزْمُ: پیکر

الْحُحَّاسُ: مس

الطَّيْنَةُ، الطَّيْنُ: گِل، سرشت

الْعَظْمُ: استخوان

التَّبَدُّلُ: جانشین

سَوَى: جز

أَكْفَاءُ: هم‌مرتبه، هم‌تا

الْحَدِيدُ: آهن

الذَّهَبُ: طلا

اللَّحْمُ: گوشت

الدَّاءُ: بیماری

الْفِطَّةُ: نقره

الْعَصَبُ: پی، عصب

متن درس

قِيمَةُ كُلِّ أَمْرٍ مَا يُحْسِنُهُ: ارزش هر انسانی به آن چیزی است که آن را به خوبی انجام می‌دهد.

مَا تُبْصِرُ: نمی‌بینی

لَا تُشْعُرُ: نمی‌دانی، احساس نمی‌کنی

أَتَزْعَمُ أَنَّكَ جَزْمٌ صَغِيرٌ: آیا گمان می‌کنی که تو پیکر ناچیزی هستی؟

فِيكَ انْطَوَى: در تو، درهم پیچیده است.

لِلرَّجَالِ عَلَى الْأَفْعَالِ أَسْمَاءٌ: برای مردان براساس انجام کارها ارزش (و نامی) است.

فَقَرٌّ يَعْلَمُ: با دانشی رستگار شو. (با دانش موفق شو)

أَيُّهَا الْفَاحِشُ جَهْلًا بِالنَّسَبِ! ای جاهلانه افتخارکننده به دودمان!

هَلْ تَرَاهُمْ حُلِقُوا مِنْ فَصَّةٍ: آیا آنان را می‌بینی که از نقره آفریده شده‌اند؟

هَلْ سَوَى لَحْمٍ وَعَظْمٍ وَعَصَبٍ: آیا به‌جز گوشت و استخوان و پی هستند؟

إِنَّمَا الْفَحْرُ لِعَقْلِ ثَابِتٍ: افتخار، تنها به خردی استوار است.

کلمات و عبارات تمارین

يُشْبِهُ الْعَيْتَ: شبیه به مرده است.

الصَّف: ردیف

لَا يَحْرُوكَ قَوْلُهُمْ: گفتارشان نباید تو را اندوهگین سازد.

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ: هیچ اجباری در دین نیست.

الْحَيْطُ: نخ

لَا تُسْبُوا: دشنام ندهید

سَارَعَ: شتافت

لَا يَزُكُّ: رحم نمی‌کند

أَسْرَى بِ: حرکت داد

أَعْلَمَ بِمَا يَكْتُمُونَ: به آن چه پنهان می‌کنند، داناتر است.

الْبُنْيَانُ الْقَرِصُ: ساختمان استوار

الْمَتَرِدُّ: دودل، تردیدکننده

الرَّيْبُ: شک

الْجِلْدُ: پوست

يَذْعُونَ: فرا می‌خوانند

لَا تُحْمَلُنَا: بر ما تحمیل نکن.

انواع حال

۱- حال مفرد

هرگاه حال (قید حالت) یک اسم باشد، به آن حال مفرد می‌گوییم.

مثال: ﴿خُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا﴾: انسان ضعیف آفریده شد. (النساء/ ۲۸)

حال مفرد

ویژگی‌های حال مفرد

الف) حال مفرد، اسمی نکره است.

ب) حال مفرد، همیشه منصوب (ـَ، ـِ، ـِ...) است.

برای این که این دو ویژگی را بهتر بشناسیم، به مثال زیر توجه کنید:

مثال: تَجْتَهُدُ الطَّالِبَةَ فِي أداءِ واجباتها راضيةً:

حال مفرد

دانش‌آموز در انجام تکالیفش، با خشنودی تلاش می‌کند.

«راضیه» در مثال بالا، حال (قید حالت) است و هر دو ویژگی (نکره، منصوب) را دارد.

مثال: ﴿إِرْجِعِي إِلَى رَبِّكَ راضيةً مرضيةً﴾:

حال مفرد، حال مفرد،

منصوب، نکره، منصوب، نکره

خشنود و خدایسند به سوی پروردگارت بازگرد. (التحجر/ ۲۸)

«راضیه» و «مرضیه» هر دو حال هستند و دو ویژگی منصوب و نکره را دارند.

۲- حال جمله اسمیه

گاهی اوقات، حال (قید حالت) به صورت جمله اسمیه می‌آید.

مثال: ﴿يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾:

جمله فاعلیه اسمیه

زکات می‌دهند، در حالی که در رکوع هستند. (المائدة/ ۵۵)

جمله فاعلیه اسمیه

ویژگی‌های جمله حالیه اسمیه:

الف) جمله حالیه اسمیه معمولاً همراه با «واو» می‌آید که به آن «واو حالیه» می‌گوییم.

ب) جمله حالیه اسمیه با ضمیر آغاز می‌شود. به عبارت دیگر، بعد از «واو» حالیه، معمولاً ضمیر می‌آید.

برای این که این دو ویژگی را بهتر بشناسیم، به مثال‌های زیر توجه کنید:

مثال: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ﴾:

جمله فاعلیه اسمیه (و + ضمیر و ...)

سستی نکنید و غمگین نشوید، در حالی که شما برترید. (آل عمران/ ۱۳۹)

۳- حال جمله فعلیه

گاهی اوقات فعل در جایگاه حال (قید حالت) قرار می‌گیرد و حالت اسم قبل از خود را نشان می‌دهد.

مثال: رَأَيْتُ الطَّالِبَ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ فِي الْمَسْجِدِ:

جمله فاعلیه فعلیه

دانش‌آموز را در حالی که قرآن می‌خواند، در مسجد دیدم.

خب! حالا به چند نکته ریز درباره جمله حالیه فعلیه توجه کنید:

الف) در سال‌های قبل خوانده‌اید که: اگر در جمله‌ای اسم نکره باشد و پس از آن فعلی بیاید که درباره آن اسم نکره توضیحی دهد، آن فعل، نقشی جمله وصفیه را خواهد داشت (اسم نکره + فعل) اما اگر در جمله، اسم معرفه‌ای بیاید و پس از آن فعلی باشد که

جمله وصفیه

حالت اسم معرفه را بیان کند، آن فعل نقش حال را خواهد داشت.

(اسم معرفه + فعل)

جمله فاعلیه فعلیه

برای این که این نکته ریز را بهتر بفهمیم، دو مثال می‌آورم. لطفاً به اسم‌های نکره و معرفه قبل از فعل‌ها بیشتر توجه کنید.

مثال: رَأَيْتُ الْوَلَدَ يَمْشِي بِسُرْعَةٍ:

اسم معرفه جمله فاعلیه فعلیه

آن پسر را دیدم، در حالی که به سرعت راه می‌رفت.

جاءلهم بالتي هي أحسن: با آنان با (شبهه‌ای) که نیکوتر است، بحث کن.

هو أعلم بمن ضل عن سبيله: او به (حال) کسی که از راهش گم شده، دانایتر است.

المفسدة: مایه تباهی

إن النفس لأماراة بالسوء: نفس، بسیار دستوردهنده به بدی است.

قد أفلح المؤمنون: به راستی که مؤمنان رستگار شدند. (مؤمنان رستگار شده‌اند)

أحسنوا: نیکی کنید

عَلَّمَ الْعُيُوبَ: بسیار دانای پنهان‌ها

جَعَلْنَا: قرار دادیم

مترادف

أَفْرِي = انسان (انسان)	الإكراه = الإكراه (اجبار)
الْبَعْث = الأقيامة (رستاخیز)	الذءاء = الأقرض (بیماری)
الشفاء = الصحة (سلامتی)	القدر = الأقيمة (ارزش)
الزيب = الشك (شک)	كتم = ستر (پوشاند)

متضاد

الأقرض (بیماری) = الشفاء (سلامتی)	الذءاء (بیماری) = الصحة (سلامتی)
الأقصر (کوتاه) = الأطول (بلند)	المتروك (دودل) = الأعازم (مصمم)
الإكراه (اجبار) = الاختيار (اختیار)	الصغير (کوچک) = الكبير (بزرگ)
المتوتن (مرده) = الأحياء (زنده)	

جمع مكسر

معنی	مفرد	جمع
آب‌پدر	الأب	آب‌پدر
آب‌چاله	الزجل	آب‌چاله
آب‌فعال	الفعيل	آب‌فعال
آب‌اسماء	الإسم	آب‌اسماء
آب‌اببدال	البذل	آب‌اببدال
آب‌آجرام	الجزم	آب‌آجرام
آب‌اعصاب	العصب	آب‌اعصاب
آب‌عظام	العظم	آب‌عظام
آب‌لحموم	اللحم	آب‌لحموم
آب‌افواه	فم	آب‌افواه

الدرس الثاني

الوجه النافع والوجه المضر

الحال (قيد حالت)

به چند نمونه زیر به همراه توضیحات آن‌ها توجه کنید:

مثال: بقي نوبل حزيناً: نوبل غمگین باقی ماند.

در مثال بالا «حزیناً» بیانگر حالت نوبل بوده است.

مثال: بعث الله النبيين مبشرين: خداوند انبیا را نویدآور برانگیخت.

در این مثال «مبشرين» حالت و چگونگی انبیا را بیان می‌کند.

به کلماتی مانند حزيناً، مبشرين که حالت و چگونگی یک اسم، هنگام وقوع فعل را نشان

می‌دهد، حال یا قید حالت می‌گوییم.

خب! حالا به سراغ انواع حال و ویژگی‌های آن می‌رویم.